

ISRAELIETISCH WEEKBLAD.

Om u met de echte leer der waarheid bekend te maken. (Spr. XXII: 21.)

ל ידיך קשט אמרי אמת.
(אמרי ב' כ"א)

Abonnementsprijs per Jaar:

Voor Amsterdam f 4.—
Voor de overige gemeenten des rijk, franco 4.50
Afzonderlijke Nummers 0.10

Verschuif 's Vrijdags Bijdragen, brieven enz. te zenden vóór Woensdag, advertentiën vóór Donderdag, franco, aan het bureau van dit Blad.

Ongesoonde brieven enz. worden bepaald geweigerd.

BUREAU: Heerengracht over het Park, N°. 173.

CORRESPONDENTEN:
A. R. HOFSTEEDE, Gedeputeerde Buitenrothe, N°. 157, te Rotterdam.

GEBR. BELINFANTE, te 's Gravenhage.

N°. 49.

VRIJDAG

13 Juni.

UITGEVER-REDACTEUR:

Philip Elte.

CORRESPONDENT:

S. M. MELJER, te Groningen.

Prijs der Advertentie.

Van 1—5 regels 50 Cents; berekend volgens maatstaf aangegeven op de nota's; Iederom regel meer 5 Cts. — Kapitaal of buitengewone groote letters worden berekend naar de plaatsruimte welke zij beslaan.

Reclames, vóór het Feuilleton, 25 Ct. per regel.

Bij abonnement buitengewoon rabat.

Advertentiën uit het Buitenland 15 Ct.

Randen worden tegen 50 Ct. berekend.

Bij dit Nummer behoort een BIJVOEGSEL.

BERICHT.

Daar wij niet in de gelegenheid waren, over het bedrag der abonnements- en advertentiëgelden van het 3e kwartaal, geëindigd met N°. 39, bij onze begunstigers buiten Amsterdam te disponeeren, zullen wij zoo vrij zijn met het einde van het 4e kwartaal (N°. 52) over 6 maanden te gelijk te beschikken. HH. Abonnés en Boekhandelaren gelieven hiervan nota te nemen.

Bewijzen.

(Slot.)

Indien wij, zoo zegt X., zeggen, dat hij, die den *Moré*-titel bezit en een aanstelling als rabbijn heeft, toch geen autoriteit is; indien hij getoond heeft een *am-haärets* te zijn, dan »weg met *Moré*- en andere titels voor godgeleerden. Weg met rabbinale collegiën».

Hier blijkt ons weer zeer duidelijk, dat X. onkundig is van het ontstaan van den *Moré*-titel. Trouwens, niet alleen hij, maar ook anderen hebben in dat opzicht gevaald. In de vergadering der Centrale Commissie, gehouden 26 April 1874, werd deze zelfde quaestie ter sprake gebracht. Het gold toen een voorstel van de meerderheid der Perm. Comm., om een wijziging te brengen in de verordening der Centr. Comm., regende de vereischten, waaraan rabbijnen, in het buitenland gevormd, te voldoen hebben, indien zij als zodanig in Nederland benoemd willen worden. De meerderheid der P. C., verzwegenwoordigd door een bekend rechtsgeleerde, beweerde toen, dat de Centrale Comm. niet bevoegd was over het bestaan van een *Moré*-diploma te oordeelen, omdat het een theologisch vraagstuk betrof. Immers, in tractaat *Sanhedrin*, pag. 5, wordt duidelijk omschreven, wat de vereischten voor een *Moré* zijn.

Vreemd genoeg was er toen niemand in de vergadering, die dezen rechtsgeleerde op zijn dwaling wees; die aantoonde, dat de Talmoed in deze volstrekt niets zegt. Noch de Talmoed, noch de rituaal-codex bevat iets omtrent de *Moré*-titels. Hooger bestonden er zulke in het geheel niet. In den vroegsten tijd had men de *מורה* (dat daaronder is te verstaan, wie *מורה* worden kon en hoe die *מורה* van af Mozes af was had, daaromtrent kan X. nadere bijzonderheden vernemen in Maimonides' leerling *Sanhedrin*. Ons zou het te verveelen, indien wij ook daarover in bijzonderheden wilden treden. Nadat de *מורה* opgehouden, kon ieder, die zich daarvoor bekwaam kon en geroepen gevoelde, de rabbinale functiën uitoefenen. Hij had daartoe slechts het verlof nodig van den leeraar, die hem gevormd had (רבו מורה), indien deze nog leefde. Was hij reeds overleden, vóórdat de leerling de rabbinale ambt op zich nam, dan werd dat verlof niet vereischt. De uitoefening van rabbinale functiën was derhalve aan ieders eigen geweten overgelaten. En geen wonder ook. Geestelijken is de juiste beteekenis van het woord *מורה* niet. Wij maken slechts een onderscheid tusschen geleerden en on-

geleerden, tusschen geleerden en niet-geleerden, tusschen hen, die de Wet kennen en die haar niet kennen. De wetkundigen zijn *eo ipso* rabbijnen, ook al hebben zij geen titel en al zijn zij niet door een kerkeraad of districtsvergadering aangesteld. Van een Joodsch standpunt kan aan de rabbinale handeling van den wetkundigen leek — indien deze uitdrukking goed is — volstrekt geen kracht of waarde ontzegd worden. Oordeelt de publieke opinie, dat iemand waardig is, rabbijn te zijn, dan is — van een Joodsch-wettelijk standpunt althans — geen macht ter wereld in staat, te verhinderen, dat zoo iemand ook door het publiek, hetwelk deze opinie koestert, tot rabbijn werde aangesteld.

Zoo was het tot den tijd van Meir ben Baruch ha-Levi (1370-1390), rabbijn te Weenen. Deze stelde namelijk vast, dat niemand rabbinale functiën mocht waarnemen, zonder daartoe van een rabbijn van erkende capaciteiten vooraf verlof te hebben gekregen. Immers, in zijn tijd heerschte er, o. a. ten gevolge van den zwarten dood, gebrek aan bekwame rabbijnen. Nu begon de vrees te ontstaan, dat onwetenden zich als rabbijnen zouden opwerpen en dat de vrijheid, welke in deze tot dien tijd had geheerscht, zou misbruikt worden. Daarom stelde hij, om aan zulk een eventueel misbruik paal en perk te zetten, den *Moré*-graad in.

Zooals X. dus ziet, is de *Moré*-titel een product van de tweede helft der veertiende eeuw en in het leven geroepen, om te waken tegen misbruiken; om te voorkomen, dat onbevoegde handen naar de rabbinale functiën zouden grijpen. Maar hoe nu, indien die maatregel tegen misbruiken zelf wordt misbruikt; indien juist de *Moré*-titel wordt gebezigd, om de naaktheid in kennis te bedekken, om aan ignoranten een waas van gezag en geleerdheid te geven? Maar hoe, indien er in zeker gedeelte van Europa scholen zijn, waar men den *Moré*-titel uitreikt aan ignoranten niet alleen, maar ook aan hen, die de Wet met voeten treden; die leven in strijd met de Wet; wier éénnigste heldendaden bestaan in het afsteken van predikatievuurwerk, waarbij de oorlog wordt verklaard aan al wat godsdienst, al wat heilig, al wat onschendbaar, al wat goddelijk is? Heeft in dergelijk geval de *Moré*-titel nog eenige beteekenis? Is het bij deze wetenschap voldoende, te zeggen: A. heeft een *Moré*-titel, ergo is hij rabbijn, is hij een autoriteit, zijn ook zijn rabbinale handelingen van kracht? Wordt het niet veel eer gebiedend geëischt, te vragen: Wie heeft dien A. tot *Moré* gestempeld? Wie is A.? Hoe is zijn godsd. gedrag? Wat weet hij op Joodsch-wetenschappelijk gebied? Is die aldus *gemoreede* rabbijn misgeschien uit de school, waar men ieder tot rabbijn promoveert, zelfs een ignorant, zelfs een ongodsdienstige? X. zal toestemmen, nu hij op de hoogte is, dat deze vragen inderdaad noodzakelijk zijn en dat menig onderzoek tot resultaat zal geven, dat men met hem uitroept: Weg met dien *Moré*-titel, weg met zulk een rabbinale collegie, dat dergelijke individuen promoveert.

Aan wien de beoordeeling? Aan niemand anders dan aan den rabbijn, wiens bekrachtiging eener rabbinale handeling wordt gevraagd. Daar hij door zijn visum, door zijn bekrachtiging mede verantwoordelijk voor de daad wordt, heeft hij ook alleen met zijn plicht en geweten te rade te gaan, of hij zich mede responsabel stelt; of hij

wil geacht worden deelgenoot dier handeling te zijn. Verbiedt zijn geweten, zijn plicht hem zulks, welnu, dan mag hij niets anders doen, dan door weigering van bekrachtiging, door onthouding van zijn approbo iedere responsabiliteit verre van zich af te wijzen. Dit nu heeft het Port. *Beth-Din* zeer terecht ook in de bekende overgangs- en inzegnings-quaestie gedaan.

De getuigen. »Zij kunnen alleen dan geëigend worden, wanneer tusschen hen bloedverwantschap in zekere graden bestaat», beweert X. Zoo noodig, heeft X. hier opnieuw getoond, dat hij een vreemdeling in Jeruzalem is. Evenmin als waarde kan gehecht worden aan de rabbinale handeling van den rabbijn, die door zijn leven als Jehoodi het relig. vertrouwen heeft verbeurd, evenmin kunnen zij, die ongodsdienstig of onzedelijk leven, als getuigen optreden. *הרשעים פסולין לעדות מן התורה*. Ongodsdienstigen worden door de Tora als getuigen gewraakt. *מי הוא רשע? כל שבער עברה שריבין עליה מלקות*. Onder ongodsdienstigen worden zij verstaan, die zich schuldig maken aan overtredingen, waarop de straf van *מלקות* staat, bij voorbeeld, wanneer hij zondigt tegen de spijswetten, tegen de feestwetten enz. enz. De *הכמים* zijn in dat opzicht nog verder gegaan en wraken zelfs het getuigenis van *amratsim*; benoemen zoodanigen in geen geval tot getuigen en nemen van ongeletterden slechts dan getuigenis aan, indien dezen bekend staan als brave, eerlijke, zedelijke menschen; die streng Joodsch leven en ook de plichten der humaniteit vervullen. X. ziet dus, dat niet enkel bloed- of aanverwantschap wordt gewraakt. Ook de getuigen moeten in de eerste plaats *נאמנים*, vertrouwbare personen, zijn, dat wil zeggen, mannen, wier godsd. gedrag geen aanstoot geeft. Voor het speciale geval van *kidoesjin* komt daarbij nog, dat de getuigen met de hoofdbepalingen van *kidoesjin* bekend moeten zijn. Vandaar, dat te Amsterdam bepaalde getuigen bij de copulatie fungeeren, die zeer juist den naam van *נאמנים* dragen. En nu moge het waar zijn, dat bij de getuigen van *kidoesjin* ook al geen *הרשעה* noodig is; wanneer echter grond tot twijfel bestaat, dan wordt die *הרשעה* wel degelijk plicht. Bij de wetenschap nu, dat een rabbijn (?) is een *am-haärets*, die leeft in strijd met de Wet, moeten ook de getuigen zoolang worden gewraakt, totdat men van het tegendeel overtuigd is. Dat het *Beth-Din* der P. I. gemeente in deze wel niet van het tegendeel overtuigd zal zijn geworden, daarvan houden wij ons verzekerd.

Wat resulteert nu uit dit alles? Dat het *Beth-Din* zedelijk verplicht was, zijn sanctie te onthouden aan de door Astruc afgegeven actes en omdat Astruc niet is een autoriteit en omdat hij niet op traditioneel-Joodschen bodem staat en omdat er grond is te vermoeden, dat de getuigen moeten worden gewraakt; in één woord, dat gehandeld is in strijd met den Codex.

Goed, zegt X., maar »waar het zulk een ingrijpend belang geldt, is dan de geestelijkheid niet verplicht, haar uitspraak of beslissing aan de bij de zaak belanghebbenden, aan de betrokken partij te motiveeren?» Wij antwoorden: neen. Waarom? Of de betrokkene is een *wetkundige* of hij is het niet. In het eerste geval zal hijzelf niet op de motiveering aandringen, omdat hij zeer goed weet, dat hij alsdan van zijn *onecht* overtuigd zou worden. Is hij geen

wetkundige, is hij een *am-haärets*, wat zal dan voor hem de motiveering beteekenen? Geloof gij misschien, dat de geestelijkheid met zulk een onwetende in debat moet treden; dat zoo iemand iets zou vatten van hetgeen hem medegedeeld werd? Wij gelooven het niet. Wij kennen een voorbeeld van zeker kerkeraadslid, een fatsoenlijk mensch, maar op Joodsch gebied een vreemdeling. Deze was eens ontevreden over een beslissing van zeker rabbinaat in een bakkersquaestie. Hij kwam op het rabbinaat, om onverholen zijn ontevredenheid kenbaar te maken en verlangde, dat men hem zou overtuigen, dat de *Sjoelchan Aroech* dat besluit voorschrijft. Ware de man geen kerkeraadslid geweest, men zou hem misschien geantwoord hebben: daar gij een *am-haärets* zijt, getuigt uw oordelverveling en uw verlangen van onbeschaamdheid; wij hebben in deze geen woord meer voor u over. Voor een kerkeraadslid echter moet men respect hebben en het gaat niet op, hem zoo bontweg af te wijzen. Wat doet de rabbijn? Hij grijpt uit de boekenkast het eerste het beste werk, een foliant — wij gelooven het was een *ורה* *דעה* — opent het boek en de opgeslagen plaats handelende over de reinigingswetten der vrouwen. Daar, lees, als het u belieft, zegt de rabbijn. Het kerkeraadslid kijkt zeer wijsgeerig in den foliant en zegt na eenige oogenblikken: »Het is waar, het start er, gij hebt in deze bakkersquaestie gelijk, maar bevallen doet het mij toch niet».

Hier, X., hebt u het resultaat van onwetenden, die onbeschaamd genoeg zijn, naar de motieven van rabbinale beslissingen te vragen. Daarom zou ook de geestelijkheid dwaas handelen, indien het onwetenden met iets meer dan met het eindbesluit bekend maakte. Heeft dus het *Beth-Din* den persoon in quaestie ongemotiveerd afgewezen, dan heeft het gehandeld, zooals verstandige lieden moeten handelen, die weten, dat een betoog over Joodsche wetenschap voor ignoranten toch geen resultaat oplevert.

Eindelijk en ten laatste zouden wij X. nog moeten antwoorden op de beschuldiging, dat wij *de vormen* bij het Jodendom wegeijeren en ons dus op het standpunt van het radicalisme plaatsen. Wij achten dit onnoodig. De intelligente lezer zal terstond merken, dat wij wanneer wij er van spreken, dat het bij ons niet voldoende is, wanneer de *מורה*, wat den vorm betreft, niet foutief is, niet beweren, dat wij met de vormen niets te maken hebben. Bij eenig nadenken zal X. dit ook misschien wel inzien.

Naschrift. Nadat dit slotartikel reeds was gezet, ontvingen wij van X. dus vóór wij aan het einde van onze bestrijding waren, een artikel, waarvan de hoofdinhoud is, dat X., nu wij op deze wijze polemiek voeren; nu wij *niets* hebben weerlegd; nu wij *niet* hebben aangetoond, dat A. geen autoriteit is; dat A. niet leeft in strijd met den Codex; nu wij het hebben gewaagd, in *bedekte termen* er onze verwondering over te kennen te geven, dat een Nederl. rabbijn zijn goedkeuring heeft gehecht aan actes, door A. afgegeven, het *beneden zich acht*, verder met ons in het strijdperk te treden. Wij op onze beurt zeggen: Nu het blijkt, dat X. slecht schijnt te kunnen lezen; nu X. op één lijn schijnt gesteld te worden met die mannen, die, ten spijt van hun positie, toch zoo weinig intelligent zijn, dat zij een populair betoog

over een Joodsch-gods. aangelegenheid niet eens kunnen volgen; nu X. behoort tot hen, die kwaad worden, indien men hen aantoon, dat zij hebben gedwaald; nu X. juist hen in bescherming wil nemen, die handelen in strijd met de Wet, — achten wij het dat moeite niet waardig, verder onze kolommen voor hem open te stellen, en laten wij het oordeel over onze artikelen aan den intelligenten lezer over. Het artikel ligt ter beschikking van X.

Buitenland.

Duitschland.

Heinrich Laube heeft een roman »Ruben'' voltooid, waarin hij heftig te velde trekt tegen de anti-Semieten.

— In den nacht van 25 op 26 Mei jl. werd te Saarwellingen de gesloten poort van de nabij het dorp gelegen Israél. begraafplaats gewelddadig vernield en niet minder dan tien grafsteenen omvergehaald en beschadigd. Moge het gelukken de daders van dit vandalisme op te sporen en ze aan de rechtmatige straf over te leveren.

Oostenrijksch-Hongaarsche Monarchie.

Te Mako, Kecskemet, Tiszalök en Török-Szent-Miklos hebben vijandige demonstratiën tegen de Rijksdag-candidaten plaats gehad. In de eerstgenoemde drie districten, alwaar de anti-Semieten Szell, Pesay en Onody als kandidaten optraden, kon geen hunner zijn toespraak tot de kiezers ten einde brengen. Te Kecskemet, alwaar de overbekende Julius Verhovay een zalvende rede tot het volk hield, kwam het tot een kloppartij, waarbij de anti-Semieten het onderspit hebben gedolven.

Rusland.

De emigratie van Joden uit Littauen en Congres-Polen naar Amerika neemt steeds in uitgebreidheid toe. In de gouvernemen ten Grodno, Kowno, Petrokow en Lomzyn heerscht onder de Israél. bevolking een ware emigratielust. Niet alleen onbemiddelde handwerkersgezinnen, maar ook vermogende kooplieden nemen aan deze beweging deel. Uit Suwalki alleen emigreerden in de laatstverloopen weken 400 Joden.

Rumenië.

De ellende, waarin duizenden onzer geloofsgenooten in dit koninkrijk door de nieuwe draconische handelsbeperkingen, die vooral hen treffen, gedrukt zijn, is moeilijk in woorden terug te geven. Zelfs de *Bukarester Zeit.* verheft met kracht en nadruk haar stem daartegen, »als zijnde in strijd met de ware belangen des rijks, met de humaniteit, met den geest des Christendoms. Minstens 20.000 menschen, zoo gaat het blad voort, »waaronder talrijke familieaders, weduwen en weezen, zijn plotseling tot den bedelstaf gebracht. Men kan zich moeilijk een begrip vormen van het lijden en den bitteren nood, die dien ten gevolge heerscht in duizende woningen van natuurgenoeten, hoeveel tranen vergoten worden, hoeveel zuchten den geprangden boezem ontglippen. De hand uitstrekken, om vernederende aalmoezen te vragen, is in Rumenië geoorloofd, maar dat een aanzienlijk deel der bevolking op fatsoenlijke wijze kan voorzien in de behoefte van vrouw en kinderen, dat wordt bij een wet verboden! Wij noemen de tijden barbaarsch, waarin men ketters tot den brandstapel doemde, doch lang zoo gruwzaam is het nog niet, als wanneer men menschen op deze wijze martelt en tot een langzamen, doch wissen hongerdood veroordeelt.

— De consul van Zweden en Noorwegen te Braila, de heer Mendel, getroffen door de nieuwe handelsbeperking, die vooral de Israëlieten treft, neemt in hun belang een oproeping in de Rumenische, Grieksche en Italiaansche talen gedaan, om hun de middelen te verschaffen, dit land te verlaten. Ook hierin wordt duidelijk aangetoond, dat de wet hoofdzakelijk is uitgevaardigd, om talrijke Israél. huisvaders, die wel in verdrukking en in het zweet huns aanschijns, doch op hoogst eerlijke en fatsoenlijke wijze in hun onderhoud voorzagen, te treffen, tot armoede en lijden te brengen en hun het verdere verblijf in Rumenië, waar hun voorouders sedert eeuwen gevestigd waren, onmogelijk te maken.

Marokko.

Door de tusschenkomst van den Franschen consul werd de gouverneur van Tanger tot een boete van 1000 dollars

veroordeeld, omdat hij op een feestdag Mohammedaansche knapen verlof gaf, Joodsche werklieden met steenen te werpen. Dezelfde consul bewerkte ook, dat den Joden te Wazzan toegestaan werd, met schoeisel aan de voeten de straten der stad te passeeren.

Hoe het met de rechtspleging in Marokko gesteld is, slechts één voorbeeld. Te Larache wordt een Jood op de openbare straat door een Mohammedaan vermoord; men laat den moordenaar, die bekend is, ontsnappen, en toen de Engelsche consul, onder wiens bescherming der vermoorde stond, op bestraffing aandrong, verordende de Sultan, dat elke Mohammedaansche familie, dus volkomen onschuldigen, een dollar als bloedgeld aan de familie van den vermoorde Jood moest betalen.

Amerika.

In de nabijheid van Moosomin, in het Noord-Westen van Canada, is een uit ruim 20 gezinnen bestaande Joodsche kolonie in wording. Elk gezin wordt van vee en landbouwgereedschap ter waarde van 250 dollars voorzien. Voor de terugbetaling van dit bedrag is hun een tijdrainde van tien jaar toegestaan.

Binnenland.

Amsterdam, 12 Juni.

Zaterdag a.s. zal de heer opperrabbijn vóór het Moesaf-gebed een predikatie houden in de Rapenburgerstraatssynagoge.

De Centrale Commissie is ter vergadering bijeengeroepen tegen Maandag 23 Juni eerstk.

Door de commissie tot examen voor de *Mohelim* zijn Zondag-avond jl. als kerkelijke besnijders geëxamineerd en toegelaten de heeren Nathan Kater en Herman Hartog, beiden van Groningen.

Tot onzen innigen spijt ontvingen wij voor ons jongste nummer te laat het bericht, dat sedert Donderdag-jl. in de synagogen der beide Israél. gemeenten alhier tweemaal daags gebeden voor het herstel van den Kroonprins worden uitgesproken. Waarschijnlijk, hoewel wij daarvan geen officieel bericht ontvangen hebben, zal dit ook wel in al de synagogen in ons land geschieden. Met ons wenscht toch zeker geheel Neêrlands Israël, dat God den hoogen lijder spoedig een *לחיים ושלום* zende.

Naar wij vernemen, heeft H. M. de keizerin van Oostenrijk den hofpedicure, den heer S. H. Perel, opnieuw geconsulteerd en hem bedankt voor de chirurgicale hulp, H. M. tijdens haar verblijf hier ter stede bewezen.

Naar wij vernemen, is in de districtsvergadering, Zondag jl. te Rotterdam gehouden en door 20 leden bijgewoond, met algemeene stemmen tot opperrabbijn benoemd dr. B. Ritter, van Prenzlau. In het belang van den godsdienst hopen wij, dat het zal blijken, dat deze keuze inderdaad een gelukkige is geweest.

Bij besluit van 31 Mei jl. is onze voormalige landgenoot, de heer Maur. H. van Lee, door Z. M. den koning der Belgen bevorderd tot referendaris bij het ministerie van openbaar onderwijs. (H.)

Het bestuur der *Vereeniging tot bevordering van de belangen der Portug. Israél. gemeente te Amsterdam* deelt ons mede, dat het op het adres, houdende de vraag, of de kerkeraad der P. I. gemeente het wenschelijk oordeelde, het initiatief tot oprichting eener gods.-tusschenschool te nemen, bij missive van 26 Mei jl. tot antwoord heeft ontvangen: »dat hij (de kerkeraad) geen aanleiding vindt tot oprichting eener Portug. Israél. gods.-tusschenschool alhier, en derhalve het initiatief niet op zich kan nemen».

Daar wij de motieven nog niet kennen ¹⁾, welke den raad tot het nemen van dit besluit hebben geleid, moeten wij ons oordeel daarover tot nader uitatellen. Na het woord van aanbeveling, hetwelk wij naar aanleiding van dat adres geschreven hebben, kunnen wij niet anders dan ons leedwezen betuigen, dat het initiatief niet van de gemeente uitgaat. De vereeniging stelt zich voor, eerlang zelf stappen tot verwezenlijking van het beoogde doel te doen.

1) Wij waren toen nog niet in het bezit van het verslag der jongste kerkeraadszitting.

De commissie van oprichting eener Isr. godsdienstschool voor betalenden alhier, zal van de haar bij art. 6 van het Schoolreglement toegekende bevoegdheid tot het heffen van entreegelden ter bestrijding der oprichtingskosten kunnen afzien, aangezien de benodigde gelden bereids door renteloze voorschotten zijn verkregen. De opening der school kan nu eerlang worden te gemoet gezien. De commissie is met ijver bezig in het omzien naar een alleszins geschikte lokaliteit.

De heer A. L. Snoek in de Kalverstraat alhier, de bekende graveur, heeft een medaille ontworpen en in brons en verguld brons algemeen verkrijgbaar gesteld, ter herinnering aan het bezoek, door den Koning en de Koningin aan het Belgische hof, gebracht. Op de eene zijde ziet men, behalve het toepasselijk randschrift, keurig uitgevoerd de gekroonde wapens van Nederland en België te midden van een stralende zon boven den band der vriendschap door twee saamgevochten handen voorgesteld. Aan de andere zijde de welgelijkende portretten van beide koningen, eveneens smaakvol en artistiek uitgevoerd.

Aan het verslag van den toestand en de lotgevallen van het Centraal Israël. Weeshuis over 1883, namens regenten uitgebracht in de gecombineerde vergadering van 25 Mei jl., ontleenen wij het volgende:

Op 1 Januari 1883 bedroeg het aantal verpleegden 57, 38 jongens, 19 meisjes; in 1883 werden opgenomen 1 jongen en 3 meisjes; ontslagen 5 jongens en 2 meisjes, terwijl op 31 Dec. 1883 in verpleging bleven 54, 34 jongens en 20 meisjes.

De verpleegden ontvangen het onderwijs op de openbare kosteloze scholen 1ste soort.

Het jaar 1883 ving aan met 32 schoolgaande kinderen, zijnde 23 jongens en 9 meisjes.

Twee kinderen, 1 jongen en 1 meisje, bezochten de bewaarschool.

Het herhalings-onderwijs wordt aan de jongens gegeven door den heer A. Blaauw. Het jaar 1883 ving aan met 13 jongens.

Het onderwijs, eene herhaling van het geleerde op de scholen, bepaalde zich hoofdzakelijk tot die vakken van het gewoon lager onderwijs, welke voor de verdere vorming der verpleegden het meest noodig te achten zijn en bestond in lezen, schrijven, rekenen, Nederlandsche taal en aardrijkskunde van Nederland.

Het herhalings-onderwijs aan de meisjes wordt gegeven door den heer E. de Wolff.

Het jaar 1883 ving aan met 9 meisjes. Dit onderwijs omvat dezelfde vakken als bij de afdeeling jongens.

Aan het godsdienst-onderwijs wordt deelgenomen door alle kinderen, welke het maatschappelijk lager onderwijs ontvangen, benevens een der inwonende kinderen van den vader.

De 1e klasse bestond uit de jongens van den leeftijd van 6—9 jaar, de 2e klasse uit idem van 9—11 jaar, de 3e uit idem van 11—13 jaar, de 4e klasse uit de meisjes van 7—13 jaar.

Het onderwijs liep over de navolgende vakken: Spellen en lezen der Hebreeuwsche taal, vertaling van den Pentateuch, zegenspreuken met vertaling, geschiedenis, vertaling van de meest gebruikelijke gebeden, beginselen der Hebreeuwsche taal, feest- en vastendagen (volgens Cardozo), schrijven, vertaling van de Haphtaroth, de boeken Esther, Ruth, enz., eerste en tweede afdeeling Pirké Aboth, Bijbelsche geschiedenis tot de verwoesting van den tweeden tempel, alsmede de latere geschiedenis van Israël in hoofdtrekken, aardrijkskunde van het heilige land, geboden en verboden (volgens Heigman), Sjeolchan Aroech. In de 4e klasse meisjes: godsdienstvoorschriften betreffende zaken van speciaal vrouwelijken aard, als het koscher maken van vleesch, gevogelte enz. De inrichting der keuken met het oog op de melk en vleeschspijzen.

Met 1 Januari werden tot ambachten opgeleid 13 jongens. Daarvan zijn: kleermakers 11, schoenmaker 1, pettenmaker 1, sigarenmaker 1, kapper 2, meubelmaker 1, boekbinder 1, werkzaam op een zinkfabriek 1. De verpleegde M. Polak, die sedert 1 April 1881 de normalessen voor aankomende onderwijzers bezoekt, legde met gunstig gevolg het overgangsexamen van de 2e tot de 3e kl. af. De verpleegde S. Vroman bezoekt de 1e klasse van den voorbereidenden cursus voor de normaalschool.

Van de 10 meisjes, die de school hebben verlaten, zijn er 4 op het modevak buitenshuis op 2 verschillende ateliers, 4 in de huishouding en de overige 2 in de

linnenkamer. De meisjes, die aan het gesticht diensten bewijzen, ontvangen daarvoor kleine toelagen.

Het zang-onderwijs wordt met vrucht gegeven door den heer S. van Adelberg.

De gezondheidstoestand kan over het algemeen gunstig genoemd worden. In het afgelopen jaar is geen ernstige ongesteldheid voorgekomen, behoudens eene operatie, door een meisje ondergaan, die met gunstig gevolg is afgeloopen. Dat de lichamelijke ontwikkeling en physischen toestand niet dezelfde is, behoeft geen betoog. Dat enkelen achterlijk zijn, daarvan is het gestichtsleven zeker niet de oorzaak.

Het personeel der stichting onderging dit jaar eenige verandering. Op 31 Dec. 1883 waren aan de stichting o. a. verbonden: De heer M. Marchand en echtgenoot als vader en moeder, sedert de oprichting. De heer E. de Wolff als godsdienst-onderwijzer, sedert 1 Juli 1874. De heer A. Blaauw als onderwijzer voor het herhalings-onderwijs, sedert 1 April 1874, de heer S. van Adelberg als zang-onderwijzer, sedert 1 Januari 1873. De heer A. Heijman is boekhouder-scriba.

Het college van regenten onderging eenige wijziging. De heeren Ph. Zadoks Sz. mr. L. de Hartog en Joz. Elias aan de beurt van aftreding, werden herbenoemd, terwijl werden verkozen, in de plaats van de heeren A. E. Cohen te Arnhem en H. Wolff te Amsterdam, die in 1882 hadden bedankt, de heeren mr. H. M. Wolff te Arnhem en W. Visser te Amsterdam. Door het benoemen van den heer W. Visser tot regent, ontstond eene vacature voor Amsterdam in de commissie van toezicht; daartoe en tevens tot aanvulling der nog aanwezige vacaturen werd eene verkiezing gehouden en benoemd de heeren J. Mulder, mr. F. S. van Nierop, S. Alsberg en G. Rooselaar, van welke heeren de drie eerstgenoemden zich hunne verkiezing lieten welgevallen, maar laatstgenoemde bedankte.

Volgens de bepalingen van het Algemeen Reglement treedt op 31 Dec. 1884 de helft der leden van de commissie van toezicht af. — Het bestuur was op 31 December 1883 samengesteld als volgt: Regenten. De heeren mr. L. van Lier te Utrecht, voorzitter, mr. H. J. van Lier te Amsterdam, vice-voorzitter, H. J. de Beer, penningmeester, A. D. Hamburger, secretaris, beiden te Utrecht, mr. L. de Hartog, I. A. Heijmans, M. Compris, S. H. van Zanten, W. Visser, allen te Amsterdam, Ph. Zadoks, Sz. te Dordrecht, Joz. Elias te Strijp bij Eindhoven, mr. H. M. Wolff te Arnhem. — Regentes mevrouw van Zanten—De Vries te Amsterdam. (Slot volgt.)

Zaterdag jl. herdacht de heer L. Lion, te Roermond, den dag, waarop hij vóór 35 jaren tot godsdienst-onderwijzer en voorzanger bij de Israél. gemeente aldaar werd aangesteld. Door den opperrabbijn van Limburg werd de jubilaris bij die gelegenheid met den *זכר*-titel vereerd.

Aan de uitnoodiging, om een kijkje te nemen in den winkel van de heeren Van Creveld en Co., Amstelstraat 26, alhier, nadat die aanmerkelijk was uitgebouwd en vergroot, hebben wij gaarne gevolg gegeven. De winkel is werkelijk veel veranderd. De etalage is aardig en lukt tot koopen. De winkel is ruim voorzien van allerlei Hebreeuwsche boekwerken, zoowel gebedenboeken als studieboeken. Tevens bevat hij thans een ruime collectie Hollandsche schoolboeken, voor lagere scholen, hogere burgerscholen en gymnasium; ook een fraai assortiment Duitse, Engelsche en Fransche boeken, sierlijk gebonden. Schrijf- en teekenbehoeften, diamantfournituren enz. zijn er ruim voorradig. Wie er mee van weten wil, bringe een bezoek aan den winkel en vergeet niet iets mede te nemen, natuurlijk tegen betaling.

Gouda, 5 Juni. In de hedenavond gehouden kerkeraadsvergadering is in de plaats van wijlen den heer J. Trijbts tot bestuurder der *גמליה וזכר* benoemd de heer N. Mogendorp. Tevens werd besloten niet toe te laten het offeren voor de verschillende chebrath tot een grooter bedrag dan voor de gemeente, daar er in den laatsten tijd meer voor de chebrath dan voor de gemeente geofferd werd.

Helder, 9 Juni. Onze Kerkeraad heeft met medewerking van de schoolcommissie besloten, om in het weldra gereedkomende schoollokaal nieuwe banken volgens Amerikaans systeem aan te koopen. Het doe

hun brieven te adresseeren, onder lett. Z.,
aan GEZs. WIJN, Boekhandel te Eindhoven,

**SCHOENEN.
HANDSCHOENEN,
DASSEN.**

Nieuwe modellen Engelsche lage Heeren Rijk- en Elastiek Schoenen f 6, 6.50. — Engelsche Rijk- en Elastiek-Bottines f 3, 3.50.
Groote keuze DERBY HANDSCHOENEN. Heeren f 1.50. Nieuwe sluiting f 1.75, 2. Dames 2 knoop f 1.25, 4 kn. f 1.50.

Derby Handschoenen.

Geheel nieuwe genres HEEREN DASSEN.

ANTON HUF J^R., Kalverstraat 144 en 200.

Wegens de gedruktheid in den Handel

heeft mij een der grootste buitenlandse fabrikanten een prachtige partij Mantels gezonden, bestaande uit smaakvolle Visits, Dolmans, Jacquets enz. enz., welke ik voor zijn rekening tegen SPOTPRIJZEN moet uitverkoopen, alsmede een partij effen Tricot Tailles à f 2.25.

DAMES, ZOEKT UW VOORDEEL
IN HET MANTELMAGAZIJN, 2e Hoogstraat, N°. 10.

August Büchenbacher H^z.,

**HOTEL-RESTAURANT
JACOBSON.**

Zandvoort (Bad) bij de Passage.

TABLE d'HOTE te 5 1/2 uur.

GEMEUBILEERDE KAMERS BESCHIKBAAR.

(1470)

Bockenheim — Frankfort a.M.

SANATORIUM VOOR ISRAEL. ZENUWLIJDERS.

Water-geneeskundige Inrichting, — Electrotherapie, aan den voet van den Taunus, in de nabijheid van een fraai bosch, comfortabel ingericht, streng kasjer; matige pensionprijs; Arts in het Hôtel. Bijzonderheden in den prospectus.

Dr. Med. E. ROSENBAUM, in Frankfort a.M.

(1462)

Médaille de Vermeil.
December-PARIS-1888.

**L. D. SCHAAP & ZOON,
COIFFEURS DE DAMES,
Amstel 43.**

De nieuwstuitgekomen Modes steeds voorradig.

**MAISON DE BLANC.
CONFECTIONS POUR DAMES ET ENFANTS.**

B. L. SCHAAP J^R. & Co.,

175, Prins Hendrikkade bij de Foellestraat, 175,

hebben steeds voorhanden complete DAMES-UITRUSTINGEN, LUIERMANDEN, KINDERGOEDEREN en alle WITTE MANUFACTUREN voor huishoudelijk gebruik.

(1467)

H. COHEN,

63, Zwanenburgerstraat, tegenover „Casino“.

In bovengenoemd Magazijn van SCHOENEN, LAARZEN enz. enz. treft men steeds een buitengewoon GROOT ASSORTIMENT in Heeren-, Dames- en Kinder-Laarzen in de meeste verscheidenheid, de beste qualiteiten en nieuwste modellen. Tevens ruim voorzien van prachtige Bal-, Bruilofts- en Gelegenheids-Laarsjes, fraai assortiment.

Ook ruim voorzien van Heeren- en Dames-Handschoenen, nieuwste modellen, prime qualiteit.

Alles wordt verkocht 25 PROCENT MINDER dan de gewone winkelprijzen.

Door voordeelige inkoop kan hij met ieder concurreeren en koopt men nergens zoo goedkoop.

H. COHEN,

1459) 63, ZWANENBURGERSTRAAT, tegenover „CASINO“.

**Onder Rabbinaal toezicht.
HOTEL PLANTAGE,
Muiderstraat, 21.**

LOGIES, ONTBIJT en SERVIES f 2. DINER f 1.50.

Abonnementen en Pensions worden tegen billijke prijzen aangenomen.

(1468)

**NETELDOEK.
Wed. C. P. Köhler,**

Kalverstraat, hoek Spui, E 129.

ONTVANGEN:

**eene RUIME sorteering in
GORDIJN-NETELDOEK,**

VAN AF 12 1/2 CENT.

Opruiming van lappen Gordijn-Neteldoek, tot zeer lage prijzen. (1465)

OVERTUIGT U!

dat dat men zich in de WEESPERSTRAAT 90 het goedkoopste en soliedste zijn Kerkbenoodigdheden kan aanschaffen.

Eenig Magazijn der Echte Italiaansch Zijden מליונות.

Groote Collectie Wollen מליונות.

תפילין, מזוזות, חומשים, מחזורים, zoowel naar Hoogd. als Portug. Ritus, מנורות, נרות, כנפיות, חנוכיית, enz. enz.

Al het bovenstaande, de Hebr. Werken gebonden in prachtbanden, bij wekelijksche afbetaling, zonder eenige verhooging, te bekomen.

Ouders, Voogden enz. Daar aan onze inrichting een Drukkerij verbonden is, behoeft men niet bij den een *dit*, bij den ander *dat* te koopen. Zoowel voor den Bar-Mitswa als voor den Bruidgom bestelt men zijn Convocatie-Biljetten, koopt men zijn מלית, zijn תפילין en al wat men noodig heeft.

NET werk, CONCURREERENDE prijzen en SOLIDE behandeling.

Men lette vooral op het Adres.

**D. DE MIRANDA en C^o.,
WEESPERSTRAAT 90.**

HH. Boekhandelaren en Wederverkoopters genieten Rabat.

(1482)

Iemand, die voor zijn kinderen (Jongheeren) verlangt Inwoning, Kost, Hulp bij 't Schoolonderwijs en tevens Onderwijs in Talmoed en Rituaal, vervoegte zich met franco, brieven, motto „Onderwijs“, aan het bureau van dit Blad.

Getuigschriften omtrent capaciteiten en streng Joodsche levenswijze kunnen worden overgelegd. Vrije slaapkamer, ruim en luchtig, disponibel. Desverlangd wordt ook voor toilet gezorgd. (1466)

De Gemeente SCHEARITH ISRAEL (Portugeesche Minhag) in de City te NEW-YORK vraagt een GAZZAN, volkomen bekend met den Ritus, in het bezit van een aangenaam stemgeluid en geschikt om onderwijs te geven in het Hebreeuwsch aan de Godsd.-School.

De in-dienst-treding geschiedt op 1 Augustus 1884, op welken datum de tegenwoordige functionaris zijn betrekking verlaat. Het op het oogenblik genoten honorarium is 2400 dollars. Voor nadere bijzonderheden wende men zich aan den ondergeteekende.

ISAAC PHILIPS,

Secretaris van het Kerkbestuur,
3 W 9th. Street, New-York 1.

**L. A. COHEN,
DENTISTE,**

Zwammerdamstraat, N°. 17,

is dagelijks te consulteeren over het Zetten van Tanden en Tandheelkundige Operatiën.

Abonnementen worden aangenomen.

PHOTOGRAPHIE INSTANTANÉ.

B. v. d. HEIDE,

19, Muiderstraat, 19.

Dagelijks geopend van 10—6 uur (Zaterdag gesloten), werkende volgens de nieuwe methode, wat vooral voor kinderen zeer dienstig is. Onder aanbeveling,

B. v. d. HEIDE, Photogr.

Bekroond Harlingen 1871 en '81.

NB. Ook kunnen alle soorten portretten nageemaakt of vergroot worden.

TE HUUR

een Gestoffeerde Kamer. — Te bevragen.
Rapenburgerstraat, N°. 39. (1462)

ZALF HOLLOWAY

Behoud der gezondheid. — Hoe gering is dikwijls de oorzaak der ziekten. Hoe dikwijls wordt zij verzuimd en hoe gemakkelijk is zij somtijds te herstellen. De natuur waarschuwt den mensch voor een komende ziekte door pijn, door licht ongesteldheden of iets dergelijks, welke kleine ongemakken dadelijk door dienstige geneesmiddelen moesten worden weggenomen, en als zoodanig zijn de geneesmiddelen van Holloway door de geheele wereld beroemd. De Pillen zuiveren het bloed, de bron der gezondheid en van sterkte, en verzekeren alzoo de geregelde werking van ieder orgaan. De Zalf verzacht en geneest alle uitwendige ziekten, van welken aard die ook mogen zijn; de Pillen en Zalf van Holloway tezamen te hetzelfde doel aangewend, zullen een ieder in staat stellen, om den voortgang der ziekte te stuiten, en om de geheele inwendige lichaamskracht in overeenstemming te houden.

Doozen Pillen f 0.80; 1.85, 3 en hoogere Potten Zalf f 0.80, 1.85, 3 „

Voor den verkoop in het groot verzoekt men zich bij Prof. HOLLOWAY, 78, New Oxfordstreet, Londen. (1477)

Druk van J. CLAUSEN, St. Jansstraat 40.

VERSLAC

van het verhandelde in de vergadering van den kerkeraad der Portug. Israel. gemeente te Amsterdam, gehouden den 22 Mei 1884.

Tegenwoordig bij den aanvang 15 leden, zijnde de hh. mr. J. L. de Leão Laguna, vice-voorzitter, A. Buzaglo, jhr. A. L. Suasso Jr., A. L. de Leão Laguna, J. A. Namias, jhr. A. L. Suasso, M. Bueno de Mesquita, I. B. de Mesquita Jz., Jos. Mendes da Costa, J. Leon, J. Vita Israel, R. S. Cattela, I. Teixeira de Mattos, E. Mendes da Costa en dr. M. C. Paraira.

Later verschijnt nog de heer E. Colago Osorio, die door de waarneming eener zitting als voorzitter van het Armbestuur verhinderd was vroeger tegenwoordig te zijn.

Afwezig de heeren Joseph Teixeira de Mattos, wegens sterfgeval in zijne familie, D. Mendes da Costa Rz., dr. M. A. Mendes de Leon, H. A. I. de Torres, M. Mendes da Costa, D. H. de Castro Mz., D. H. de Castro Dz. en J. Sequeira; de zeven eerstgenoemden met kennisgeving.

Bij afwezigheid des voorzitters wordt het praesidium waargenomen door den vicevoorzitter, den heer mr. J. L. de Leão Laguna.

De voorzitter opent de vergadering, de notulen van de vorige zitting worden gelezen en goedgekeurd.

De voorzitter bericht de ontvangst van de volgende stukken, als:

1. Een exemplaar der verordening betreffende het vervoer der lijken en de begrafenissen, die met jl. R. H. Nissan in werking is getreden. Archief.

2. Missive van de Hoofcommissie voor de zaken van het P. I. kerkgenootschap in Nederland, houdende toezending van de door haar vastgestelde verordeningen Nos. 5 en 6 voor het kerkgenootschap, regelende het examen van P. I. godsd.-onderwijzers en onderwijzeressen en van P. I. godgeleerden, ter vervanging der verordeningen Nos. 2 en 3, waarbij vroeger dit onderwerp geregeld was. Aangenomen voor kennisgeving.

3. Missive van heeren regenten van het P. I. Seminarium *Ets Haim*, in antwoord op de missive van den kerkeraad dd. 16 Aug. jl., betreffende het voorstel van regenten tot wijziging van art. 16 van het Reglement voor het Seminarium, ter benoeming van een scriba, in plaats van een secretaris, met welke laatste functie een der regenten zal worden belast. Ter visie.

4. missive van de studenten A. B. Aletrino en D. I. Querido, verzoekende bij vernieuwing in het genot gesteld te worden van de studiebeurs voor het dienstjaar 1884/1885, daartoe overleggende de vereischte acten, afgegeven door regenten van het Seminarium *Ets Haim*.

Op voordracht des voorzitters wordt besloten, de Hoofcommissie voor de zaken van het P. I. kerkgenootschap uit te nodigen eene commissie te benoemen, om aan de candidaten het voorgeschreven examen te doen afnemen.

In verband met het besluit van 20 Maart 1883, tot verbouwing van de godsdienstschool, stelt de voorzitter voor, het collegie van parnassim, als beheerders van het kapitaal der opgeheven armenschool, te machtigen tot verkoop van f 25.000 In-schrijving 2½ pCt. W. S. van het kapitaal, ingeschreven ten behoeve dier school, ter bestrijding der kosten van gemelde verbouwing.

Zonder hoofdelijke stemming wordt dienovereenkomstig besloten.

Aan de orde is de benoeming van twee regenten van het Seminarium *Ets Haim*, ter voorziening in de vacaturen, te ontstaan door de periodieke aftreding van de hh. I. Teixeira d'Andrade en S. Leon.

De aftredende leden worden herbenoemd, aan wie daarvan kennis zal worden gegeven.

Voorts zijn aan de orde de volgende punten, als:

a. Rapport over de verantwoording van het Seminarium *Ets Haim* over 1882/83. De conclusie, strekkende tot goedkeuring, wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

b. Rapport over de begroting voor de godsdienstschool voor het jaar 1883/84. De commissie doet voordracht tot goed-

keuring en tot mededeeling aan bestuurders van eenige bij het rapport omschreven beschouwingen betreffende de posten vuur en licht en schoonhouden der lokalen, in verband met de veranderde inrichting, onder welken laatsten post zal behooren opgenomen te worden de verplichting, om vóór en na iederen schooltijd voor het openen en sluiten der ramen en ventilators te zorgen.

De vergadering vereenigt zich met die voordracht, zoodat de begroting wordt vastgesteld en het bedrag der subsidie uit de gemeentekas op f 3200 bepaald.

c. Voordracht van het dagelijksch bestuur, om te bepalen, dat op de leden van het bij art. 14 der verordening betreffende het vervoer der lijken en der begrafenissen, bedoeld corps dragers, bestaande uit 12 (thans bij de invoering 17) personen, de slotbepaling van dat artikel, ten aanzien der verplichte betaling van f 25, niet van toepassing is, indien zij tot hun overlijden deze functie belangloos hebben vervuld of daarvan wegens hoogen ouderdom of lichaamsgebreken door het collegie van parnassim zijn vrijgesteld.

Zonder hoofdelijke steuning wordt dienovereenkomstig besloten.

d. Voordracht van het dagel. bestuur, dat bij de vergaderingen van den kerkeraad zeven plaatsen gereserveerd zullen blijven als zitplaats voor de leden van het dagelijksch bestuur naar volgorde zijder samenstelling, ten einde bij de behandeling van begrotingen, verantwoordingen en andere voorstellen de verdediging daarvan te vergemakkelijken.

De heeren I. B. de Mesquita Jz. en jhr. A. L. Suasso Jr. zien geen nut in het voorstel en achten het zelfs verkeerd. Bij de samenstelling van het nieuwe Reglement heeft men den vroeger bestaanden toestand gewijzigd en aangenomen, dat het dagelijksch bestuur als zoodanig geen zitting zou hebben bij de vergaderingen van den kerkeraad. Eerstgenoemde voegt daarbij, dat de bijeenplaatsing van zeven leden in een vergadering, die in den regel door niet meer dan 16 à 18 leden wordt bijgewoond, een overwegenden invloed kan uitoefenen, die nadeelig in de gevolgen zal kunnen zijn.

De heeren J. Vita Israel, R. S. Cattela, I. Teixeira de Mattos, Jos. Mendes da Costa en dr. M. C. Paraira verdedigen de voordracht, waaraan volgens hen door de vorige sprekers te uitgebreide beteekenis wordt gegeven; men wenscht den vroegeren toestand niet terug, maar bedoelt alleen de gelegenheid te geven, dat bij de verdediging van gedane voorstellen de leden van het dagel. bestuur zich onderling zullen kunnen ondersteunen, hetgeen thans zeer moeilijk kan geschieden.

De voorzitter kan zich ook niet met het voorstel vereenigen; hoe onschuldig het ook moge schijnen, zal het wellicht later in de gevolgen blijken nadeelig te zijn. Hij acht het verkeerd, dat in het collegie van den kerkeraad een ander collegie gevormd wordt, waardoor een overwicht in de vergadering ontstaat, dat ook invloed kan hebben op de minderheid van het dagel. bestuur, zoodanig, dat deze zich bij de meerderheid aansluit, waartoe meer aanleiding bestaat, indien parnassim een bijzondere plaats innemen. Het verlangde kan echter verkregen worden, als de leden bij zich voordruende gevallen vroeg ter vergadering komen en bij elkander gaan zitten, maar alleen als leden van den kerkeraad, zonder echter aldaar te zamen het dagelijksch bestuur uit te maken.

Na eenige beschouwingen van de heeren I. Teixeira de Mattos en dr. M. C. Paraira, ter bestrijding der meening, dat de minderheid, ten gevolge van veranderde zitplaats, beperkt wordt in de vrijheid, hare zienswijze te doen kennen, wordt de voordracht in omvraag gebracht en met 9 tegen 6 stemmen verworpen.

Voor de heeren J. Vita Israel, R. S. Cattela, I. Teixeira de Mattos, dr. M. C. Paraira, A. L. de Leão Laguna en Jos. Mendes da Costa.

e. Rapport over het adres van de Vereeniging ter bevordering van de belangen der P. I. gemeente te Amsterdam, waar bij betoogd wordt de noodzakelijkheid tot oprichting eener godsdienst-tusschenschool tegen betaling van een schoolgeld van 15 cent 's weeks als maximum, en tevens aan den kerkeraad gevraagd wordt, of en in hoeverre de vergadering zich bereid wil verklaren, tot de oprichting van een Port. Israel. godsd.-tusschenschool alhier het initiatief te nemen.

Na op den voorgrond te hebben gesteld, dat de gemeente slechts geroepen kan worden geacht, zorg te dragen voor het godsd.-onderwijs aan de minvermogenenden en de oprichting van eene school voor betalenden niet tot hare roeping behoort,

verklaart de commissie, dat, naar haar oordeel, aan eene zoogenaamde tusschenschool voor onze gemeente geen behoefte bestaat, vermits in verhouding tot het getal schoolgaande kinderen de bestaande kosteloze- en burger-godsdienstschoolen voldoende zijn te achten en de daartusschen gelegen klasse te min personen bevat, om daarvoor eene afzonderlijke inrichting daar te stellen en te bekostigen, daargelaten de vraag, of zulks van gemeentewege zou mogen geschieden. Voorts merkt de commissie op, dat het door de vereeniging verlangd initiatief feitelijk reeds door haar zelf is genomen en dat het resultaat daarvan de meening der comm. bevestigt. Immers, op daartoe gedane aanvraag hebben zich slechts 46 kinderen aangemeld, welk getal naar het oordeel van bestuurders tot het dubbele zal kunnen stijgen. Deze cijfers doen echter weinig af, als men nagaat, dat onder dat getal kunnen zijn twee of meer kinderen uit één gezin, alsmede dat daaronder vermoedelijk ouders zullen, die, hoewel in staat het schoolgeld voor de godsd.-burgerschool te betalen, van de gelegenheid zullen willen gebruik maken, om op goedkoopere wijze hunne kinderen van goed ingericht godsd.-onderwijs te voorzien.

Ofschoon dit wellicht op velen der aangevraagd hebbende personen niet van toepassing is, zal evenwel de oprichting en instandhouding van eene tusschenschool voor dergelijk klein getal kinderen groote geldelijke offers vorderen, waarvan slechts een uiterst klein gedeelte aan schoolgelden zal worden vergoed.

Voor die betrekkelijk weinigen, waarvan op afdoende wijze blijkt, dat zij niet vermogend genoeg zijn, het matig schoolgeld voor de burger-godsdienstschool te betalen, zal wel altijd gelegenheid bestaan tot plaatsing op de kosteloze school, al zijn zij niet in den strikten zin des woords arm, zoodat geen der kinderen van godsd.-onderwijs behoeft verstoken te blijven. Voor hen, die daartegen bezwaar hebben, blijft de weg open, hierin gezamenlijk op eene of andere wijze te voorzien door een inrichting, die dan geheel van particulieren uitgaat.

Naar aanleiding van een en ander stelt de commissie voor, op het verzoek van de adressanten te antwoorden, dat de kerkeraad geen aanleiding vindt tot oprichting van de verlangde school en derhalve het initiatief daartoe niet op zich kan nemen.

Met algemeene stemmen wordt dienovereenkomstig besloten.

f. Missive van den heer Jac. M. Vaz Dias en 10 andere ledematen der gemeente, verzoekende dat de vroeger bestaan hebbende school voor vereenigd godsdienst- en maatschappelijk onderwijs voor de kinderen van behoeftige gemeentelieden weder worde opgericht.

De voorzitter stelt de vraag, of de vergadering verlangt over te gaan tot dadelijke behandeling, of wel eene commissie te benoemen tot onderzoek en advies. Het eerste komt spreker wenschelijk voor, daar de leden gelegenheid hebben gehad de zaak te overwegen en ieder reeds eene overtuiging gevestigd kan hebben over de quaestie, nl. of men tot den vroegeren toestand zal terugkeeren of wel den tegenwoordigen handhaven, onder verbetering van de gebreken, die aan de godsdienstschool mochten bestaan.

De heeren jhr. A. L. Suasso Jr. en Jos. Mendes da Costa ondersteunen deze zienswijze, vermeenende dat in de tegenwoordige omstandigheden van geen teruggang sprake mag zijn.

De heer R. S. Cattela beveelt de benoeming eener commissie aan, om de zaak van alle zijden te onderzoeken en omtrent alles behoorlijk ingelicht te worden.

Met 11 tegen 5 stemmen wordt besloten tot benoeming eener commissie.

Tegen de heeren jhr. A. L. Suasso Jr., M. B. de Mesquita, I. B. de Mesquita Jz., Jos. Mendes da Costa en de voorzitter.

Op voordracht van den heer I. B. de Mesquita Jz. worden met eenparige stemmen tot leden der commissie benoemd dezelfde heeren, die het adres omtrent de oprichting eener tusschenschool hebben onderzocht, nl. de hh. D. H. de Castro Mz., mr. J. L. de Leão Laguna en I. Teixeira de Mattos.

Aan eerstgenoemde zal daarvan worden kennis gegeven, de beide andere leden nemen de opdracht aan, waarna de voorzitter als lid dier commissie kennis geeft, dat hij voornemens is de commissie voor te stellen, den hoofdonderwijzer der godsdienstschool over het adres te hooren, vermits er tegen het onderwijs op deze school klachten worden uitgebracht en het dus billijk is, dien onderwijzer in de gelegenheid te stellen, daarover de vereischte inlichtingen te geven.

De heer J. Vita Israel treedt in eenige beschouwingen ter bestrijding van dat denkbeeld, waarop de heer I. B. de Mesquita Jz. voorstelt, de discussiën te sluiten, daar deze zaak geheel aan de commissie moet worden overgelaten.

Met 14 tegen 2 stemmen wordt hiertoe besloten.

Tegen de hh. J. Vita Israel en A. Buzaglo. Niets meer aan de orde zijnde, wordt de vergadering gesloten.

Buitenland.

Groot-Brittannië.

In vele grootere en kleinere provincie-steden van Engeland, alwaar slechts kleine Isr. gemeenten zijn, is het met het godsd.-onderwijs vaak zeer slecht gesteld, naardien de gemeenten niet bij machte zijn, een pedagogisch gevormden onderwijzer te bezoldigen. Om dit euvel te verhelpen, roept de opperrabbijn dr. Adler in warme beoordingen de Engelsche Joden op, een fonds te stichten, uit welks middelen zoodanige gemeenten tot de aanstelling van een vasten onderwijzer kunnen ondersteund worden. — Voor dit doel zullen ten minste jaarlijks 1000 p. sterl. noodig zijn. Een gedeelte van dit bedrag is bereids uit verschillende legaten aanwezig.

— Bij gelegenheid van het huwelijk van den onlangs overleden hertog van Albany heeft de heer W. Aronsberg te Manchester met toestemming van de koningin een aantal schoolprijzen, *the duke of Albany prizes* genaamd, gesticht, welke ook van tijd tot tijd in verschillende scholen van het koninkrijk werden uitgereikt. Ter herinnering aan genoemden prins heeft thans de heer Aronsberg het aantal prijzen met eenige vermeerderd.

De koningin, alsook de hertogin van Albany, hebben den edelen weldoener in een bijzonder schrijven haar diepgevoelden dank voor diens gehechtheid aan het koninklijk huis en haar waardeering van zijn weldadig streven doen betuigen.

— Ten gevolge van de vijandige houding der Christelijke bevolking te Limerick (Ierland) tegenover de weinige aldaar wonende Joden hebben dezen de stad verlaten en zich te Cork gevestigd.

Oostenrijksch-Hongaarsche Monarchie.

Bij zijn jongste bezoek aan de stad Oedenburg richtte de keizer van Oostenrijk tot de deputatie der Israel. gemeente de volgende toespraak: »Houd u verzekerd, dat zich mijn koninklijke genade en mijn bescherming tot alle klassen mijns volks, zonder onderscheid van godsdienst, uitstrekken, en terwijl ik de uiting uwer trouwe gehechtheid goedgunstig aanneem, wensch en verwacht ik even oprecht, dat de vrede, de broederschap en de eendracht in uw kring gehandhaafd blijve en dat uw geloofsgenooten de vruchten van hun vlijt met de hun door de wet gewaarborgde rechten ongestoord kunnen genieten».

Rusland.

Bijna in elk nommer der Russ.-Israel. bladen leest men van verdrijvingen der Joden, vooral op het platteland. De hierbij plaats vindende jammertooneelen zijn hartverscheurend. Plotseling barst het onheil over deze Joodsche dorpsbewoners los; mededogenloos worden zij in allerijl verjaagd, zonder dat hun de tijd gelaten wordt, het weinige wat zij bezitten, bijeen te pakken of orde op hun zaken te stellen. Of deze ongelukkigen van honger omkomen of niet, daarom bekreunt zich de regeering niet.

— Een weldadige, die onbekend wenscht te blijven, heeft aan het Israel. weeshuis te Petersburg 10.000 roebels geschonken.

Afrika.

Te Algiers zal binnen kort een Israel. hospitaal worden opgericht; voor dit doel zijn bereids 190.000 frs. bijeengebracht.

Amerika.

In het begin der vorige maand stierf te New-York een veteraan uit den slag bij Waterloo, de heer Victor Friburg. De overledene was in 1793 te Nieder-Wesel bij Metz geboren, trad op 18jarigen leeftijd bij het Fransche leger in dienst en maakte den veldtocht in Rusland en de veldslagen bij Lützen, Bautzen en Leipzig mede, waarin hij tot den rang van kapitein opklom. Friburg laat 6 kinderen, 37 kleinkinderen en 13 achterkleinkinderen na.

